

mindst ovre i Jylland en Række af de store Ejendomme, som stadig er til Salg og stadig gaar i Handelen. Men der er dem, der siger, at hvis man da ikke indfører en Bestemmelse om Ekspropriation, vil dette, at Staten yder Medvirkning til Oprettelse af nye Brug, medføre en Prisstigning, en Prisstigning, som vil være uheldig, og som bør modarbejdes. Jeg maa sige, at jeg forstaar ikke denne Tale; thi man kan vist neppe tænke sig, at Staten vil eller kan ekspropriere Jorden uden at give fuld Erstatning til Dagens Pris. Hvis det er Tilfældet, ser jeg ikke, at Jorden vil kunne stige, fordi det er Staten, der optræder som Køber til Dagens Priser, mere, end naar det er private, der optræder som Købere.

Men min Hovedbetænkelighed ved at gaa til en saadan Ekspropriationsbestemmelse er, at den vilde medføre en Usikkerhed, der vilde være ganske særlig farlig for Landbruget her i Landet paa Grund af de særlige Forhold, hvorunder det arbejder. Jeg tror, jeg tør sige, at der ikke i hele Verden er et Landbrug, der er saa stærkt kapitaliseret baade med Bygninger, med Besættninger og med det, vi kalder „Kultur“ i Jorden som det danske Landbrug. Forholdet er i Virkeligheden det, at de Ejendomme her i Landet, der er veldrevne, er vokset op til denne Veldrevethed gennem en lang Række af Aar, og at der ofte ligger mere end en Menneskealders Arbejde deri. Alt det, vi kalder en Ejendoms Kultur, er en mægtig Kapitalanbringelse i de enkelte Ejendomme. Jeg tror, at hvis man fra Lovgivningens Side vilde indføre en Ekspropriationsbestemmelse, der gjorde det usikkert for den enkelte, hvor længe han kunde have den bestemte Ejendom, enten den nu er stor eller lille, som han arbejder med, hvor længe han kunde gøre Regning paa at beholde de Kapitalværdier, han anbringer i den, ikke blot i Form af Bygninger, men ogsaa i Form af det Arbejde, der lægges i Jorden, og som summerer sig op Aar for Aar, vilde man dermed have indført en Foranstaltning, der vilde være af skæbnesvanger Betydning for den fremtidige Udvikling indenfor det danske Landbrug og i høj Grad svække dets Produktionsevne.

Af disse Grunde, dels altsaa fordi jeg anser en Ekspropriationsbestemmelse i dette Øjeblik for ganske unyttig for Formaalets Opnaaelse, dels fordi jeg anser den for meget skadelig, vil der i det Lovforslag, som jeg agter at fremsætte, ikke findes en Bestemmelse, der kræver Ekspropriation af Landejendomme til Oprettelse af nye Brug.

Det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen har under Forhandlingen her stillet Forslag om, at Staten skulde optage et Laan paa 600 Mill. Kr. og derfor oprette ca. 40 000 nye Husmandsbrug, og han udtalte, at han for sit Vedkommende gerne paatog sig Ansvar for et saadant Laan. Det virker selvfølgelig beroligende, men jeg kunde have ønsket, at det ærede Medlem havde tilføjet, hvor man skulde gaa hen for at faa et saadant Laan paa 600 Mill. Kr. til Oprettelse af nye Husmandsbrug. Jeg ser mig ikke, i hvert Fald ikke i dette Øjeblik, i Stand til at give dette Forslag min ubetingede Tilslutning. Jeg er ogsaa bange for, at hvis jeg gjorde det, vilde det ikke vare mange Dage, inden det ærede Medlem forlangte 1 200 Mill. Kr. til Oprettelse af 80 000 nye Brug. Den Slags runde Tal er billige at anvende, men jeg tror i og for sig ikke, at de fremmer denne betydningsfulde Sag ret meget. Jeg skal derfor svare, at jeg — og det er dog maaske mere bevendt —, saa længe jeg beklæder Stillingen som Landbrugsminister, af al min Evne vil stræbe efter at imødekomme Trangen til nye Husmandsbrug i de Egne, hvor denne Trang er til Stede, i saa stor Udstrækning, som Statens finansielle Forhold overhovedet tillader det.

Den nærmere Udformning af, hvorledes dette skal komme til at foregaa, vil findes i det Lovforslag, jeg agter at fremsætte, et Forslag, der naturligvis baade med Hensyn til Jorden og til Pengene til en vis Grad er afhængigt af den endelige Skæbne, som Loven om Len og Stamhuse faar. Men jeg ønsker allerede her at udtale, at det staar saaledes for mig, at det vilde være meget ønskeligt, om vi ved denne Jordlovgivning, der tilsigter at skaffe fri Jord frem til Udstykning, i højere Grad, end det nu finder Sted, vilde benytte det private Initiativ, vilde benytte de Udstykningsforeninger, der findes, og gøre det paa en saadan Maade, at de gamle Veje, der blev fulgt indtil Krigens Udbrud, kunde blive betraadt igen, men naturligvis med de Forbedringer, med de Udbygninger, som Tiden nu kræver. Det ærede Medlem Hr. Lillelund oplæste en Resolution fra Aalborg; der er for nylig af Landboforeningerne og Husmandsforeningerne i Ringkøbing Amt vedtaget en Resolution, der gaar i lignende Retning. Jeg for mit Vedkommende har med Glæde læst disse Resolutioner. Thi jeg tror, at der i dem indeholdes et Tilbud i hvert Fald dog om en Medvirken, som Lovgivningsmagten efter min Opfattelse